

Innspill til Energikommisjonen

Hydro takker for anledningen til å gi innspill til Energikommisjonen. Hydro er Norges største forbruker av kraft og tredje største kraftprodusent, og har derfor sterke interesser i at kraftsystemet utformes til det beste for både forbrukere og produsenter.

Energikommisjonens mandat fremhever en grunnleggende forutsetning for både historisk og ny norsk industrivirksomhet – rikelig tilgang på fornybar kraft til konkurransedyktige priser. Det er avgjørende at utbygging av ny fornybar kraft følger ambisjonene for utvikling av ny industri. Uten et strukturelt kraftoverskudd vil industrien miste konkurransefordelen det er å være i Norge.

Russlands invasjon av Ukraina og gass- og kraftpriskrisen i Europa har satt energiforsyning øverst på agendaen i EU. EU-Kommisjonen og medlemsstatene har varslet en svært ambisiøs plan for utbygging av fornybar energi gjennom initiativet REPowerEU. Vi legger til grunn at kommisjonen gjør en grundig vurdering av de endrede forutsetningene for EUs energiforsyning når rapporten skal utarbeides, og ser hen til ACERs rapport om kraftmarkedet som ble publisert 29. april 2022.

1 Hvordan Norge påvirkes av energimarkeder i rask endring

Energipriskrisen har vist hvor integrert verdens energimarkeder er, og hvor avhengig europeiske land er av samarbeid for å sikre energiforsyningen. Krisen tydeliggjør også hvordan det norske kraftmarkedet påvirkes av prisen på gass, kull og CO₂. Denne prispåvirkningen har vært sterk både ved lave og høye kull- og gasspriser, lenge før de siste utenlandskablene ble satt i drift. Påvirkningen blir imidlertid svært synlig på grunn av de høye kraft- og gassprisene, som i hovedsak er forårsaket av at Russland har holdt og holder tilbake gassleveranser til Europa. Virkningene forsterkes i Sør-Norge av lave nedbørsmengder og lav magasinifylling.

Situasjonen i både Norge og Europa er kritisk og må møtes med strakstiltak overfor forbrukerne. Det nordiske og europeiske kraftmarkedet har tjent Norge og norske industribedrifter godt, og et godt integrert marked bidrar til å dempe effektene av krisen. Det etablerte kraftmarkedet er den beste løsningen for Norges og Europas elektrisitetsforsyning på sikt. Det har gitt store gevinster for forbrukerne og bidratt til gunstige muligheter for langsiktige kraftavtaler for industrien i Norge.

Som både ACER og EU-kommisjonen påpeker bør mulighetene for nye og mer langsiktige prissikringer som PPA-er og finansielle instrumenter forbedres, både for prissensitive industrier og for å sikre økt investering i fornybar kraftproduksjon. Marginalprising i elektrisitetsmarkedet bør bestå, da det gir gode investeringssignaler for ny fornybar kraftproduksjon. Det finnes heller ikke troverdige, kostnadseffektive alternativer som, gitt et robust kraftoverskudd, kan gi markedspriser som er gunstige for kraftintensiv industri.

På sikt må Europa redusere sin avhengighet av importert fossil energi. Heldigvis har Europa store fornybare energiresurser som kan utløses med sol- og vindkraftverk. Norge kan bidra i dette samarbeidet med utbygging og kompetanse på havvind og fleksibilitet i vannkraften. Norge har også store vindkraftressurser på land som må benyttes til å forsyne og utvikle vår egen industri.

2 Perspektiver for utviklingen i kraftforbruket

Det finnes mange beregninger av hvordan kraftforbruket i Norge vil utvikle seg frem mot 2050. Det grunnleggende trekket er økt elektrifisering av samfunnet og dermed økt kraftetterspørsel. For kraftintensiv industri er det avgjørende at ny kraftproduksjon bygges først. Kun et strukturelt overskudd gir priser i kraftmarkedet som utløser nye industriinvesteringer. Et strukturelt kraftoverskudd er slikt sett en forutsetning for opprettholdelse og utvidelse av den kraftintensive industrien i Norge. Økt utbygging av fornybar kraft er derfor både nødvendig for elektrifisering og grønn omstilling, og et industripolitisk valg om hva slags industrinasjon Norge skal være.

3 Potensialet for samfunnsøkonomisk lønnsom kraftproduksjon

Vannkraften er bærebjelken i det norske kraftsystemet. Hydros vurdering er at endringene som ble gjort i skattesystemet for vannkraft for å stimulere til økte investeringer virker. Behovet for å opprettholde vannkraftproduksjon må også veie tungt når vannkraftkonsesjoner skal revideres. Nye restriksjoner på vannmagasinene kan bidra til unødvendig reduksjon i vannkraftproduksjonen, og dermed redusere det strukturelle kraftoverskuddet i Norge.

Det er svært bra at regjeringen har gjenopptatt behandling av nye vindkraftkonsesjoner. Dette legger grunnlaget for videreutvikling av industrien i Norge. Når det nye konsesjonssystemet for vindkraft med involvering av kommuner gjennom plan- og bygningsloven gjennomføres, må alle energifaglige vurderinger gjøres av NVE, og NVEs saksbehandlingskapasitet må økes betraktelig. Kommunene bør på sin side være involvert i hele prosessen og gjøre nødvendige arealavklaringer. Konsesjoner bør også ta høyde for at levetiden på nye vindkraftverk har økt betydelig, og sette krav til sirkulærøkonomi og gjenvinning når installasjonene skal tas ned.

Vindkraft på land er avhengig av lokal aksept og bærekraftig tilpasning til naturen som benyttes. Som for vannkraft er utbygging av vindkraft også avhengig av at en større andel av verdiskapingen blir værende igjen lokalt. Hydro mener at den vedtatte avgiften på 1 øre/kWh bør erstattes av en naturressursskatt på 1,3 øre/kWh til kommunene på alle vindkraftverk som kommer til fradrag i selskapsskatten, samt en konsesjonsavgift på 1,3 øre/kWh til kommunene på nye vindkraftverk.

Havvind vil kunne bli en svært viktig del av det norske kraftsystemet og en stor ny næring i Norge. Det er derfor svært gledelig at regjeringen har satt høye ambisjoner for utvikling av næringen frem mot 2040. De åpne områdene må tildeles og utvikles så raskt som mulig. Videre må regjeringen sette klare, årlige mål for åpning og jevnlig tildeling av nye områder for å gi både leverandørindustri og utviklere tilstrekkelig forutsigbarhet for investeringer.

4 Perspektiver for forsyningssikkerheten

Den viktigste faktoren som kan sikre konkurransedyktige betingelser for norsk industri er et vedvarende kraftoverskudd som gir anledning til å inngå langsiktige kraftavtaler til stabile og konkurransedyktige priser. Dette vil også ivareta forsyningssikkerheten. Uten et strukturelt overskudd vil ikke industrien ha grunnlag for inngåelse av nye, langsiktige avtaler.

Inngripen i kraftmarkedet ut over eksisterende muligheter i energiloven bør unngås. Hvis nødvendig bør det så langt som mulig etableres markedsbaserte ordninger for å sikre forsyningssikkerhet på kort og lang sikt. Norge har tidligere hatt marked for energioptionsjener i forbruk som kan vurderes gjeninnført og mulig utvides til produksjon.

Hydro advarer mot nye krav om fylling av vannmagasiner ut over manøvreringsreglementet i konsesjonene. Følgene av slike krav vil være økt import når konsesjonæren må fylle magasinet istedenfor å produsere kraft og tap av vann som renner over magasinet fordi det allerede er fylt opp. Dette gir tapt energi, økt importavhengighet, dårligere flomsikring og potensielt høyere kraftpriser. Slike fyllingskrav kan heller ikke sammenlignes med EUs krav om fylling av gasslagre, da kraftprodusentene ikke har samme mulighet til å anskaffe mer energi i form av økt nedbør.

Det bør ikke innføres nye restriksjoner på handel med kraft over eksisterende utvekslingskabler, da det kan øke risikoen knyttet til Norges posisjon i det Europeiske energisamarbeidet. Selv om et integrert kraftmarked kan gi midlertidige prisøkninger i Norge, vil de totale kostnadene ved kraftsystemet, og dermed for forbrukerne, være lavere ved å samarbeide med våre naboland.

5 Sentrale interesse motsetninger i energipolitikken

Sentrale interesse motsetninger er avveining mellom forsyningssikkerhet, verdiskaping, lokal medvirkning, arbeidsplasser, klima og naturvern. Alle kan ikke ivaretas fullt ut i samme sak. Energipolitikken må sørge for gode prosesser og etterrettelig saksbehandling og forvaltning.

Med hilsen

Norsk Hydro ASA